

Cyfarfod	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Dyddiad	24ain o Ionawr 2019
Teitl	Sefydlu Cwmni wedi ei reoli gan y Cyngor
Awdur	Sioned Williams, Pennaeth Economi a Chymuned
Aelod	Cynghorydd Craig ab Iago
Pwrpas	I ddiweddarau'r Pwyllgor Craffu o'r cynnydd sydd wedi ei wneud yn erbyn yr achos fusnes cymeradwy a chynnig amlinelliad o'r trefniadau sydd mewn lle i gyfarch y sylwadau wnaethpwyd gan y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi yn ôl yn ei gyfarfod ar yr 26ain o Fedi 2017.

1 Cyflwyniad

- 1.1 Bydd y Pwyllgor Craffu yn ymwybodol o'r cynllun sydd ar droed i drosglwyddo ein Canolfannau Hamdden i gwmni sydd wedi ei reoli gan y Cyngor. Diben yr adroddiad yma ydi i hysbysu'r Pwyllgor o'r sefyllfa diweddaraf ond gan hefyd esbonio sut y mae'r trefniadau arfaethedig yn delio gyda sylwadau'r Pwyllgor Craffu pan graffwyd yr achos fusnes ar yr 26ain o Fedi 2017.
- 1.2 Bydd y Pwyllgor Craffu hefyd yn cofio fod rhagor o fanylion ynglŷn a'r trefniadau llywodraethu wedi ei amlinellu ar yr 13eg o Ragfyr 2017 a fod rhai o'r sylwadau wedi'u cyfarch bryd hynny. Erbyn hyn rydym mewn sefyllfa i ymhelaethu mwy am y trefniadau a contract arfaethedig fydd yn destun i gymeradwyaeth y Cabinet yn ddiweddarach ym mis Chwefror.
- 1.3 Dylid nodi fod peth gwaith i'w wneud rhwng rŵan a hynny a bod y contract cynderfynol yn destun negodi gyda'r Cwmni a'i gyfreithwyr ar hyn o bryd.
- 1.4 Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu ystyried y sefyllfa bresennol ac os yw'r sylwadau gwreiddiol wedi'u cyfarch yn unol â'u disgwyliadau

2 Y sefyllfa ddiweddaraf gyda'r cynllun

- 2.1 I atgoffa Aelodau, mae 3 ffrwd gwaith i'r trosglwyddiad yma, sef:
 - a) yr elfen comisiynu, sef yr hyn rydym yn gofyn i'r Cwmni ei ddarparu a'r amodau ar gyfer hynny. Mae hwn yn cael ei grisialu oddi fewn i ddogfennau cyfreithiol amrywiol,
 - b) yr elfen o sefydlu'r Cwmni, sef trefniadau rheolaethol, cyfreithiol a llywodraethol y Cwmni,
 - c) a'r drydedd elfen, sef y gwaith o drosi'r gwasanaeth i fod yn gweithredu fel busnes annibynnol i'r Cyngor.

2.2 Yn ystod misoedd Gorffennaf a Rhagfyr fe anfonwyd diweddariadau i holl Aelodau'r Cyngor, staff a'r budd-ddeiliaid eraill.

2.3 Ers y diweddariadau hynny mae swmp o'r gwaith wedi canolbwyntio ar fireinio'r contract a'r prydles.

Mae'r contract wedi ei strwythuro fel y ganlyn:

2.3.1 Contract:

Atodlen 1 – Diffiniadau

Atodlen 2 – Amodau a Thelerau Cyffredinol y Contract

Atodlen 3 – Manyleb Gwasanaeth

Atodlen 4 – Darpariaethau ariannol a Swm Contract

Atodlen 5 – Perfformiad y Gwasanaethau, Adolygiadau a Monitro

Atodlen 6 - Amrywiaethau, Newid Cyfraith a Therfynu

Atodlen 7 - Ffioedd a phroses adolygu

Atodlen 8 - Adnoddau Dynol a TUPE a Phensiynau

Atodlen 9 –Datrys Anghydfod

Atodlen 10 – Cyfrifoldebau am Ynni a Dŵr, a materion ategol

Atodlen 11 – Materion Eiddo

Atodlen 12 –Polisiâu sydd angen i'r Cwmni gydymffurfio a hwy

Atodlen 13 – Cytundebau Lefel Gwasanaeth ar gyfer gwasanaethau y darperir gan y Cyngor

Atodlen 14 – Rhestr o safleoedd y rheolir

Atodlen 15 – Data a Deddf Diogelu Data

Atodlen 16 – Protocol Hurio

2.3.2 Deuddeg prydles sy'n cynnwys:

Telerau a chyfmodau cyffredin i bob safle

Atodlen 1: Eiddo, hawliau a chytundebau trydydd parti

Atodlen 2: Defnydd a ganiateir

Atodlen 3: Offer sefydlog a cludadwy

Atodlen 4: Cyfrifoldebau cynnal a chadw

Atodlen 5: Arolygon Cyflwr

2.3.3 Cynllun Busnes Cwmni Byw'n Iach Cyf.

2.4 Mae'r contract yn ddogfen gyfreithiol gynhwysfawr sydd wedi ei ddatblygu ar y cyd gyda chyfreithwyr arbenigol ac arbenigwr treth ar werth. Mae'r drafft presennol yn gyson gyda'r prif faterion gafodd ei gymeradwyo o fewn yr achos busnes gwreiddiol, ond mae hynny'n ddarostyngedig i unrhyw newidiadau a ddaw o'r broses negodi a/neu o'r Cabinet.

2.5 Yn ystod ei gyfarfod ar yr 26ain o Fedi 2017 bu'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi graffu'r achos fusnes gan fwydo eu sylwadau a chanfyddiadau yn ôl i'r Cabinet a'r Cyngor Llawn wedi hynny. Mae'r tabl isod yn nodi'r sylwadau a wnaethpwyd ar y pryd ac yn cynnig amlinelliad o sut mae'r contract a threfniadau cysylltiedig yn eu cyfarch.

Cofnodion Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi 26/09/17	Amlinelliad o sut mae'r cynllun yn cyfarch y sylwadau
Cholli rheolaeth ddemocrataidd drwy'r sefydlu'r cwmni newydd.	Serch y bydd newid ym mherthynas rheoli'r Cyngor a'r Cwmni, yn yr ystyr ei fod yn trosi i fod yn berthynas gyfreithiol, bydd yr Aelod Cabinet, fel comisiynydd y Cwmni, yn atebol i'r un prosesau democrataidd.
Gwersi a ddysgwyd o gynghorau eraill sydd wedi mabwysiadu model tebyg.	<p>Mae cyfres o drafodaethau wedi digwydd gyda chynghorau o Gymru a Lloegr ac mae hynny yn ei dro wedi amlygu gwahaniaethau nodweddiadol yn y modelau, a meysydd penodol o fewn rheini; mae hynny'n adlewyrchu maint trosglwyddiad o'r math yma ond hefyd amcanion, diwylliannau a gwleidyddiaeth cynghorau wrth gwrs.</p> <p>Thema gyffredin oedd y pwysigrwydd cadw perthynas agos ac adeiladol rhwng y Cyngor a'r Cwmni, yn enwedig yn y cyfnod yn dilyn y trosglwyddiad. Derbyniwyd nifer o wersi o natur dechnegol a gweithredol hefyd sydd wedi hysbysu ein cynlluniau gweithredu ni.</p>
Pwysigrwydd ystyried y risg o wrthdaro gan y bydd y cyfarwyddwr yn ymatebol i ddeddf y Cwmni ac i Gyngor Gwynedd.	<p>Roedd hyn yn ystyriaeth o fewn y cynllun busnes gwreiddiol ac fe amlinellwyd y cynlluniau i leddfyr'r risg yn adroddiad i'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi a'r Cabinet ar yr 13eg o Ragfyr 2017 a 16eg o Ionawr 2018.</p> <p>Ni ellir diddymu'r risg yma'n llwyr wrth gwrs ond mae aelodaeth y Bwrdd a chyfansoddiad y Cyngor yn darparu mesurau rheoli priodol.</p>
Pryder ynglŷn â statws y Gymraeg mewn canolfannau hamdden a phwysigrwydd rôl y Cyngor i ddiogelu'r iaith rhag dirywiad pellach.	Roedd gwarchod a hyrwyddo'r iaith Gymraeg yn un o feini prawf yr achos fusnes ac yn un o'r prif ffactorau dros ddethol y model hwn.

	<p>Fe reolir hyn yn rhannol drwy rôl y Cyngor fel perchennog llawn y Cwmni gyda'r erthyglau yn nodi mai Cymraeg fydd iaith fewnol y Cwmni. Mae hyn yn cael ei atgyfnerthu ymhellach yn y contract sy'n gosod gofyn cytundebol arnynt i gydymffurfio a Pholisi Iaith y Cyngor.</p>
<p>Bwriad y Cwmni i gefnogi canolfannau sydd yn fethiant ariannol.</p>	<p>Yn unol â'r achos fusnes, mae'r contract arfaethedig yn comisiynu'r Cwmni i ddarparu 12 o ganolfannau â'r un lefel ag ystod o gyfleusterau a rhaglenni â'r gwasanaeth presennol. Petai'r Cwmni yn dymuno gwyro oddi ar hynny yna byddai angen cytundeb o flaen llaw gyda'r Cyngor.</p>
<p>Trefniant rheoli adeiladau.</p>	<p>Mae'r trefniadau rheoli adeiladau yn cael eu hamlinellu o fewn y prydles ag atodlenni'r Cyngor; mae natur y cymalau yn amrywio o hawliau penodol o ran defnydd i'r math o ymddygiadau y disgwylir i'r Cwmni ddilyn fel tenant o fewn adeiladau'r Cyngor. Mae'r cymalau yma wedi'u drafftio i adlewyrchu'r defnydd presennol o'r Canolfannau ac yn darparu mesurau rheoli ar gyfer delio ag unrhyw wyriadau. Ymysg rhai o'r nodweddion yw'r warchodaeth i unrhyw denantiaid presennol am weddill hyd eu prydles, cyfrifoldebau cynnal a chadw perthnasol a'r protocolau sydd i'w dilyn.</p>
<p>Arbedion staff.</p>	<p>Nid oedd yr achos busnes wedi pennu unrhyw arbedion staff yng nghyswllt nifer o swyddi nag amodau a thelerau gwaith. Mae rheoliadau TUPE yn gwarchod hawliau staff sy'n gysylltiedig â'r trosglwyddiad. Ers penderfyniad y Cyngor i sefydlu'r Cwmni, mae staff wedi derbyn diweddariadau cynnydd rheolaidd ac wedi cael y cyfle i fynychu cyfres o weithdai sy'n esbonio'r trosglwyddiad mewn mwy o fanylder. Ymhellach mae holl staff wedi cael y cyfle i roi mewnbwn i gynllun busnes y Cwmni.</p> <p>Pe bai'r Cwmni yn dymuno gwneud unrhyw newidiadau ar raddfa sylweddol yna fe fydda hynny'n cael ei ddatgan</p>

	yn ei gynllun busnes blynyddol, sy'n destun cymeradwyaeth gan Bennaeth Economi a Chymuned
Hawl y Cyngor i benodi aelodau i Fwrdd Rheoli'r Cwmni	Mae erthyglau'r Cwmni yn datgan mai'r Cyngor, fel yr unig aelod o'r Cwmni, sydd ag hawl i benodi i Fwrdd Rheoli'r Cwmni.
Sicrhau bod y Cwmni ddim yn mynd lawr yr un trywydd a CCG, lle nad oedd yr iaith Gymraeg yn hanfodol i swydd y cyfarwyddwr.	Mae yna wahaniaethau sylfaenol rhwng model cyfreithiol a llywodraethol CCG a Chwmni Byw'n Iach Cyf. Ni fydd y Cyngor ynghlwm a phenodiadau cyflogaeth y Cwmni ond yng nghyswllt y sylw yma mae'r contract yn gosod gofyn cytundebol ar y Cwmni i gydymffurfio a Pholisi Iaith Cyngor Gwynedd.
Pwysigrwydd penodi arweinydd ddeinameg, rhagweithiol gyda gweledigaeth ddatblygiadol gref.	Mae Rheolwr Gyfarwyddwr wedi ei benodi, ar sail gysgodol yn y lle cyntaf gan nad yw'r Cwmni yn weithredol ac yn masnachu eto. Roedd y rhinweddau hyn wedi cael eu hymgorffori i fanyleb person a'r swydd ddisgrifiad ac yn ystyriaeth bwysig wrth wneud y penodiad.
Sicrhau gweledigaeth arloesol i ddatblygu'r gwasanaeth.	Cyn belled â phosib mae'r contract yn gosod gofyn ar y Cwmni i sicrhau gwelliant parhaus ac yn anelu i daro cydbwysedd priodol ar gyfer grymuso'r Cwmni i wneud hynny. Bydd y Cwmni yn cyflwyno cynllun busnes blynyddol i'r Cyngor fydd yna amlinellu ei weledigaeth ag amcanion ar gyfer y flwyddyn i ddod a thu hwnt. Bydd hyn yn destun cymeradwyaeth blynyddol gan Bennaeth Economi a Chymuned
Ymrwymiad y cwmni i weithio tuag at amcanion y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.	Disgwylir i'r Cwmni ymarfer y Ddeddf wrth ddarparu gwasanaethau i drigolion a chyrrff eraill a gofynnir iddo arddangos hynny drwy ei gynllun busnes blynyddol.

3. Casgliadau

- 3.1 Mae sylwadau'r Pwyllgor Craffu wedi bod yn rhan werthfawr o'r broses o sefydlu Cwmni Byw'n Iach, amlinellu'r gwasanaeth sydd i'w ddarparu yn y dyfodol trwy gontract, a sefydlu camau gweithredu i wneud y trosglwyddiad. Rydym wedi cymryd i ystyriaeth pob pwynt wnaed gan y Pwyllgor wrth baratoi'r gwaith a dwi'n gobeithio fod hyn yn cael ei adlewyrchu yn y tabl uchod.
- 3.2 Mae'r gwaith wedi bod yn llafurus iawn ac mae'n deg dweud ein bod fel tîm wedi dysgu cryn dipyn drwy'r broses. Er bod gwaith sylweddol i'w wneud eto cyn y trosglwyddiad, dwi'n hyderus ein bod wedi gwneud

cynnydd da fydd yn ein galluogi i gyrraedd y nod o drosglwyddo'r gwasanaeth erbyn 1 Ebrill 2019 ac wrth gwrs gyflawni arbedion allweddol i'r Cyngor.